

Sytuacja na rynku consumer finance

III kwartał 2022

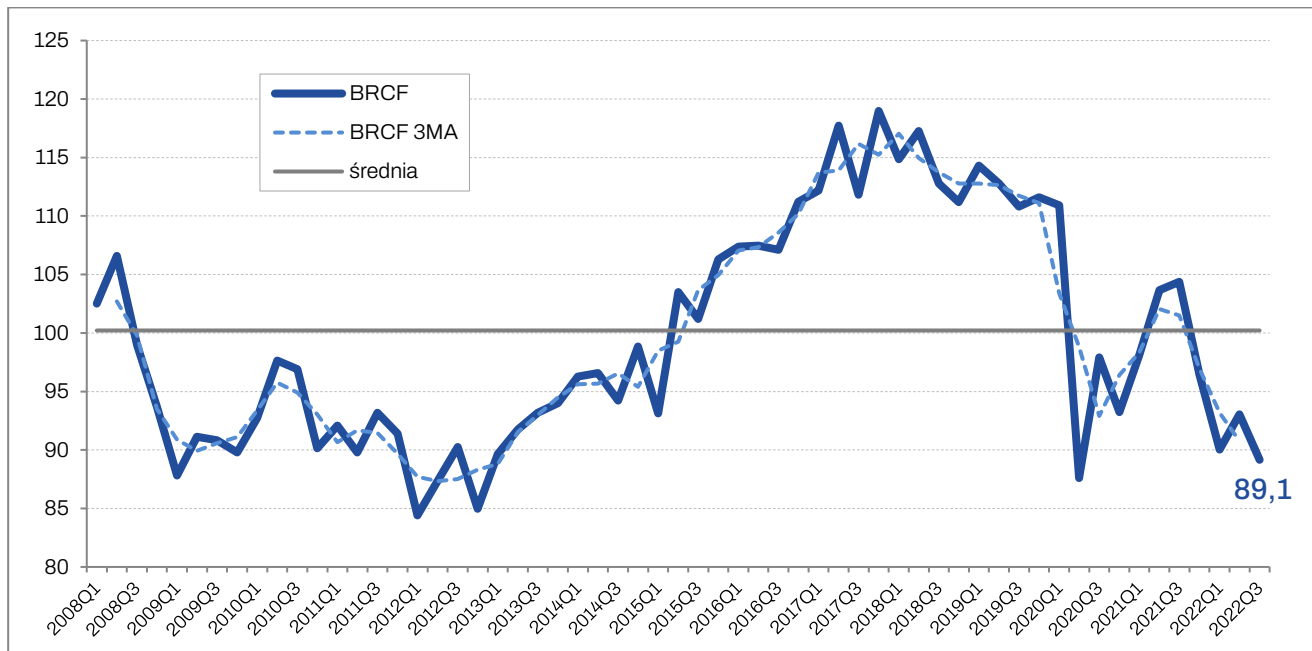
INFORMACJA SYGNALNA

Z | P | F

Związek
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE

Barometr Rynku Consumer Finance pozostaje na niskim poziomie, poniżej długookresowej średniej, jego wartość jest bliska dna z okresu kryzysu pandemicznego.

W III kwartale 2022 r. wartość Barometru Rynku Consumer Finance (BRCF) spadła do poziomu 89,1 punktów. To już tylko 1,5 pkt. powyżej dna z okresu pandemii COVID-19 i tylko o 4,7 pkt więcej od historycznego minimum, odnotowanego 10 lat temu (84,4 pkt.). Koniunktura na rynku consumer finance jest bardzo zła i jest w trendzie spadkowym.

Pogorszyły się wskazania we wszystkich czterech obszarach składowych barometru. Kolejny raz zanotowano bardzo pesymistyczne oceny ogólnej sytuacji gospodarczej. Około 75% gospodarstw domowych oczekuje pogorszenia ogólnej sytuacji ekonomicznej Polski w następnych 12 miesiącach. Przed kwartałem było to 72%, przed rokiem tylko 51%, a w szczycie pandemii 80%. Można powiedzieć, że oczekiwania w tym zakresie są fatalne. Wzrosły też obawy przed bezrobociem. Około 60% respondentów oczekuje jego wzrostu, poprzednio było to 55%, a przed rokiem 51%. **Oceny otoczenia makroekonomicznego negatywnie oddziałują na rynek consumer finance i działają w kierunku spadku wartości BRCF.**

Mimo pesymistycznych ocen całej gospodarki gospodarstwa domowe lepiej oceniają zbilansowanie swojego własnego budżetu w bieżącym kwartale. Około 50,5% respondentów deklaruje, że ma nadwyżkę i jest w stanie oszczędzać z bieżących dochodów (poprzednio 47%, przed rokiem 56%). Jednak jeżeli chodzi o prognozy sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, to czwarty

raz z rzędu przybyło prognozujących pogorszenie. Jest ich obecnie około 62%, wobec 54% poprzednio i 33% przed rokiem. Mniejszy odsetek respondentów oczekuje też bezproblemowej obsługi zobowiązań. Obecnie około 47% spodziewa się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, przed kwartałem było to około 52%, a przed rokiem 55,6%.

Łącznie obszar sytuacji finansowej i zdolności kredytowej wpłynął w kierunku pogorszenia barometru w bieżącym badaniu, a oceny w tym zakresie są pesymistyczne w porównaniu do sytuacji sprzed roku i sprzed pandemii.

W bieżącym badaniu pogorszyła się składowa barometru związana z poważnymi wydatkami finansowanymi z kredytu. Zmniejszyło się prawdopodobieństwo wydatków na dobra trwałe, zakup samochodu, remont i zakup mieszkania. Spadła też skłonność do korzystania z kredytu, z wyjątkiem wydatków na zakup samochodu.

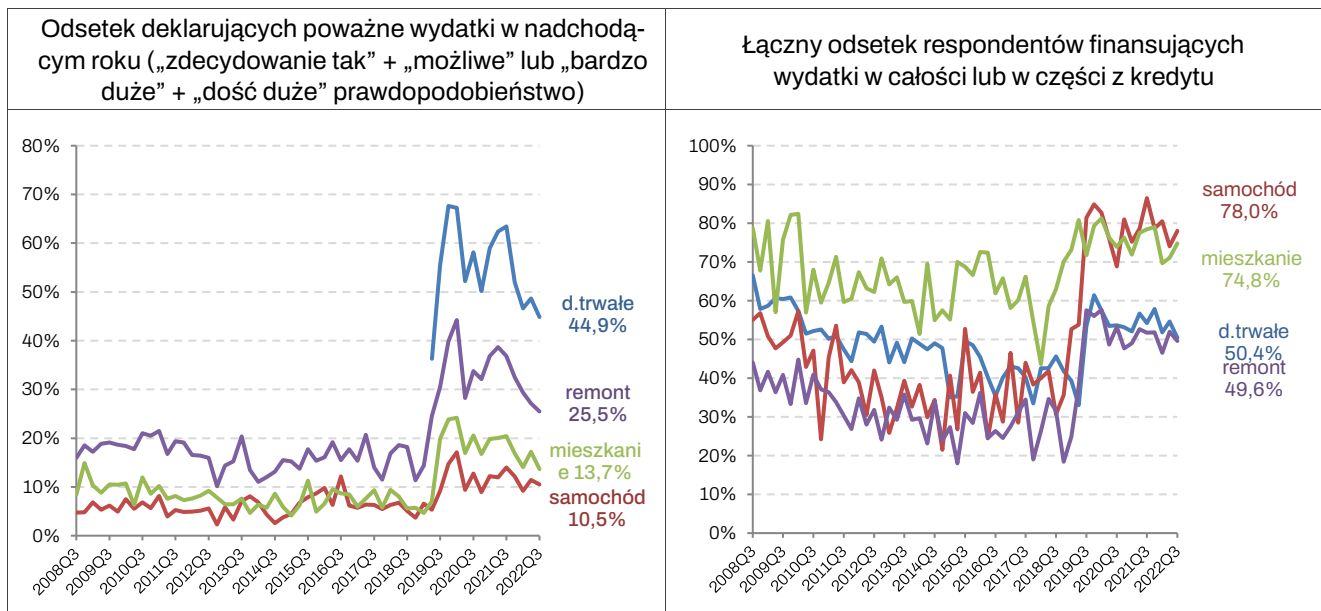
Podsumowując, nastroje konsumentów na rynku consumer finance są w silnym trendzie spadkowym. Perspektywy też nie są optymistyczne. Według wszelkich oczekiwań wysoka inflacja utrzyma się na dłużej, a dane w zakresie PKB też wskazują na pogorszenie. Nadchodzi więc stagflacja. Dodatkowo władze gospodarcze w pewnym sensie uprawiają „nagonkę” na sektor finansowy i wprowadzają rozwiązania, które mocno obciążą sektor i wpłyną na sytuację na rynku consumer finance.

Składowe Barometru Rynku Consumer Finance

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	VII'21	X'21	I'22	IV'22	VII'22	VII'22 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Otoczenie makroekonomiczne											
Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	% saldo*	-23,6	-22,4	-42,4	-40,0	-48,9	-52,8	-3,8	-30,3	-29,2	-3,5
Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	% saldo*	-23,0	-26,6	-36,2	-36,8	-30,9	-38,5	-7,6	-11,9	-15,5	-0,8
Wydatki i skłonność do korzystania z kredytu											
Prognoza zakupu dóbr trwałego użytkowania	% planujących wydatki	59,1	63,5	52,0	46,6	48,6	44,9	-3,8	-18,6	-14,2	-2,4
Sposób finansowania planowanych wydatków na dobra trwałego użytkowania	% korzystających z kredytu	55,8	54,2	57,9	51,8	54,7	50,4	-4,3	-3,8	-5,5	-2,5
Prognoza zakupu samochodu	% planujących wydatki	12,6	14,0	12,1	9,2	11,4	10,5	-0,9	-3,5	-2,1	-0,6
Sposób sfinansowania wydatków na zakup samochodu	% korzystających z kredytu	78,7	86,5	78,6	80,5	74,1	78,0	3,9	-8,5	-0,7	-0,2
Prognoza wydatków na remont domu/mieszkania	% planujących wydatki	35,7	36,8	32,5	29,4	27,1	25,5	-1,6	-11,3	-10,2	-2,3
Sposób sfinansowania wydatków na remont domu/mieszkania	% korzystających z kredytu	52,7	51,7	51,8	46,6	52,0	49,6	-2,4	-2,1	-3,1	-0,7
Sytuacja finansowa, zdolność kredytowa											
Zmiana sytuacji finansowej – prognoza	% saldo*	-14,4	-4,9	-28,0	-25,3	-26,5	-34,8	-8,3	-29,9	-20,4	-2,3
Stan portfeli gospodarstw domowych	% z nadwyżką bieżącą	39,7	56,4	47,9	41,4	47,1	50,5	3,3	-5,9	10,7	0,8
Prognoza obsługi zobowiązań	% bezproblemowo	55,9	55,6	52,4	45,6	51,9	47,0	-4,9	-8,6	-8,9	-1,8
Barometr Rynku Consumer Finance (BRCF)	pkt.	100,2	104,4	96,4	90,0	93,0	89,1	-3,9	-15,2	-10,9	-2,4

* saldo = optymiści - pesymiści

POWAŻNE WYDATKI I ICH FINANSOWANIE

W bieżącym badaniu zanotowano pogorszenie prawdopodobieństwa poniesienia wydatków w najbliższym roku dla wszystkich analizowanych grup dóbr, tj. wydatków na dobra trwałe, wydatków na zakup samochodu, wydatków na zakup lub budowę mieszkania/domu oraz wydatków remontowych.

W bieżącym badaniu 44,9% respondentów deklaruje, że poniesie w najbliższym roku wydatki na dobra trwałe (w tym 8,4% „zdecydowanie tak” i 36,4% „możliwe”). W poprzednim badaniu deklarowało tak 48,6%, a przed rokiem 63,5%. Skłonność do ponoszenia wydatków na dobra trwałe jest zatem dużo niższa niż przed rokiem (o 18,6 p.p.).

Spośród gospodarstw domowych deklarujących poniesienie wydatków na dobra trwałe 44,4% wskazuje na ich wzrost (wobec 45,7% w poprzednim badaniu i 40% przed rokiem). Choć w bieżącym badaniu odsetek oczekujących wzrostu tych wydatków spadł, to grupa ta nadal jest wyższa od długookresowej średniej. Odsetek oczekujących zmniejszenia wydatków wyniósł ok. 21% (ok. 16% w poprzednim badaniu i ok. 13% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków związanych z zakupami dóbr trwałych z kredytu też spadła. Obecnie łącznie 50,4% badanych deklaruje chęć sięgnięcia w części lub w całości po kredyt przy zakupie dóbr trwałych (wobec około 55% poprzednio i około 54% przed rokiem). W tym finansowanie w całości z kredytu to zadeklarowało około 15% respondentów (podobnie jak poprzednio i około 14% przed rokiem), a w części kredytem około 35% (40% poprzednio i 46% przed rokiem).

W bieżącym badaniu oceny w zakresie oczekiwanych wydatków na zakup samochodu w najbliższych 12 miesiącach pogorszyły się. Odsetek respondentów wskazujących na bardzo duże lub dość duże prawdopodobieństwo

dokonania takiego zakupu wyniósł 10,5% (11,4% w poprzednim badaniu i 14% przed rokiem), z kolei odsetek oceniających prawdopodobieństwo jako „zdecydowanie żadne” zwiększył się do około 66% (63% poprzednio i 57,6% przed rokiem). Nastroje w zakresie zakupu samochodu przed kryzysem pandemicznym były bardzo optymistyczne w porównaniu do lat poprzednich, nawet po spadku w trakcie kumulacji pandemii były wyższe od długookresowej średniej. Zaraz przed kryzysem te wydatki deklarowało około 17% respondentów, natomiast od kilku kwartałów odsetek skłonnych do zakupu samochodu oscyluje w przedziale 9–14% i nie ma w tym obszarze wyraźnej, ani wzrostowej, ani spadkowej, tendencji.

Obecnie około 78% gospodarstw domowych przy zakupie samochodu skorzystałoby z kredytu (wobec około 74% poprzednio i około 86,5% przed rokiem). Skłonność ta utrzymuje się na wysokim poziomie i w bieżącym badaniu nawet wzrosła, jako jedyny analizowany segment.

Prawdopodobieństwo zakupu lub budowy domu lub mieszkania w najbliższych 12 miesiącach zmniejszyło się. Obecnie 13,7% gospodarstw domowych uważa, że wydatki na zakup mieszkania są w ich przypadku prawdopodobne, tj. wskazali wariant „możliwe” lub „zdecydowanie tak” (przed kwartałem było to 17,2% i 20,5% przed rokiem). Dominuje przy tym odsetek umiarkowanych optymistów (wariant „możliwe”), których jest ok. 11%, zaś zdecydowanych na zakup mieszkania respondentów jest jedynie 2,7% (wobec 4,5% poprzednio i 5,1% przed rokiem). Podobnie jak w przypadku wydatków na zakup samochodu, skłonność do inwestycji mieszkaniowych przed kryzysem była relatywnie wysoka w porównaniu do lat poprzednich i nawet po spadku w trakcie kumulacji pandemii była wyższa od długookresowej średniej, ostatnie zaś dane pokazują spadkową tendencję.

Odsetek gospodarstw domowych planujących przynajmniej częściowe sfinansowanie zakupu mieszkania kredytem wyniósł 74,8% (wobec 71,1% przed w kwartalem i 78,5% przed rokiem). Odsetek ten nieco wzrósł, choć nadal jest dużo niższy niż przed pandemią, ale jednocześnie wyższy niż długookresowa średnia. Na razie nie widać silnej korekty w ocenach gospodarstw domowych co do inwestycji mieszkaniowych. Gospodarstwa domowe chciałyby rozpocząć inwestycje mieszkaniowe, stąd od strony deklaracji popytu widać poprawę. Z drugiej jednak strony warunki finansowania uległy zaostrzeniu.

W przypadku dużych wydatków remontowych lub podnoszących standard domu lub mieszkania w najbliższych

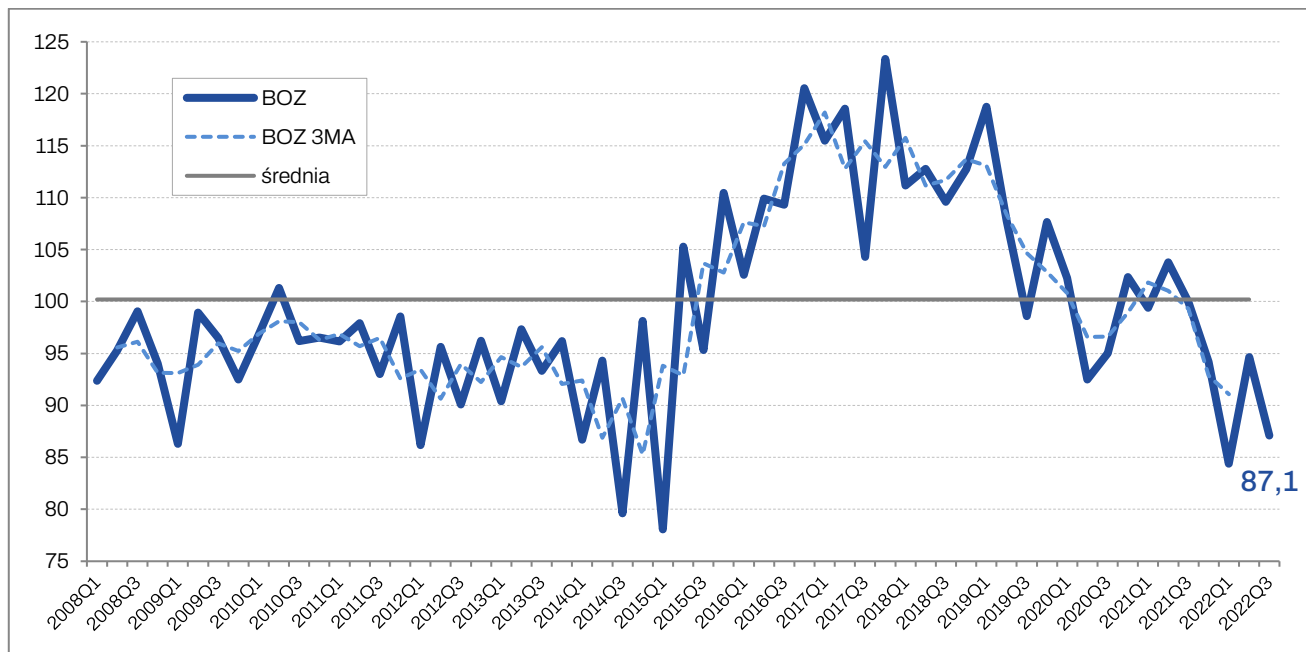
12 miesiącach zanotowano pogorszenie. Oceny nadal jednak są wyższe od długookresowej średniej. Obecnie 25,5% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia wydatków remontowych jako bardzo lub dość duże (około 27% w poprzednim badaniu i około 37% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków remontowych w całości lub części z kredytu wyniosła 49,6% (wobec 52% w poprzednim kwartale i około 52% przed rokiem).

Łącznie czynniki w obszarze poważnych wydatków w bieżącym badaniu oddziaływały w kierunku spadku wartości BRCF.

OBSŁUGA ZOBOWIĄZAŃ

Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) spadł do poziomu 87,1 pkt. Wartość BOZ jest w obszarach pesymistycznych, poniżej 100 punktów i jest w trendzie spadkowym.

W III kwartale 2022 roku wartość Barometru Obsługi Zobowiązań (BOZ)¹ zmniejszyła się o 7,5 pkt. do 87,1 pkt. (w porównaniu do 94,6 pkt. w poprzednim kwartale i 100 pkt. przed rokiem), zbliżając się do poziomu z pandemicznego dołka Jego wartość jest mniejsza nie tylko w porównaniu z poziomem sprzed roku, ale też sprzed pandemii. Trend BOZ po oczyszczeniu z wahań krótkookresowych (szereg wygładzony) jest silnie spadkowy.

Barometr dotyczy wszelkich zobowiązań, oprócz spłaty kredytów i pożyczek, również np. cyklicznych płatności związanych z usługami. Rosnące ceny gazu, energii, czynszów powodują najprawdopodobniej stopniowe powstawanie problemów z wywiązywaniem się z drobnych regularnych płatności. Problemy nie objęły jeszcze obsługi zobowiązań w instytucjach finansowych. W świetle danych KNF jakość obsługi kredytów konsumpcyjnych w sektorze bankowym w zeszłym roku poprawiała się. Z kolei odsetek kredytów z utratą wartości (udział kredytów zagrożonych, faza 3) wyniósł na koniec 2021 roku 9,4%, wobec 11% na koniec 2020 roku. Jest to najlepszy poziom od kilkunastu lat, choć jednocześnie nieznacznie niższy niż w pierwszym półroczu 2022 r., kiedy to odsetek ten wzrósł nawet do 9,5–9,6%. Czyli mamy lekki sygnał zatrzymania trendu poprawy, ale jeszcze nie widać trendu spadkowego.

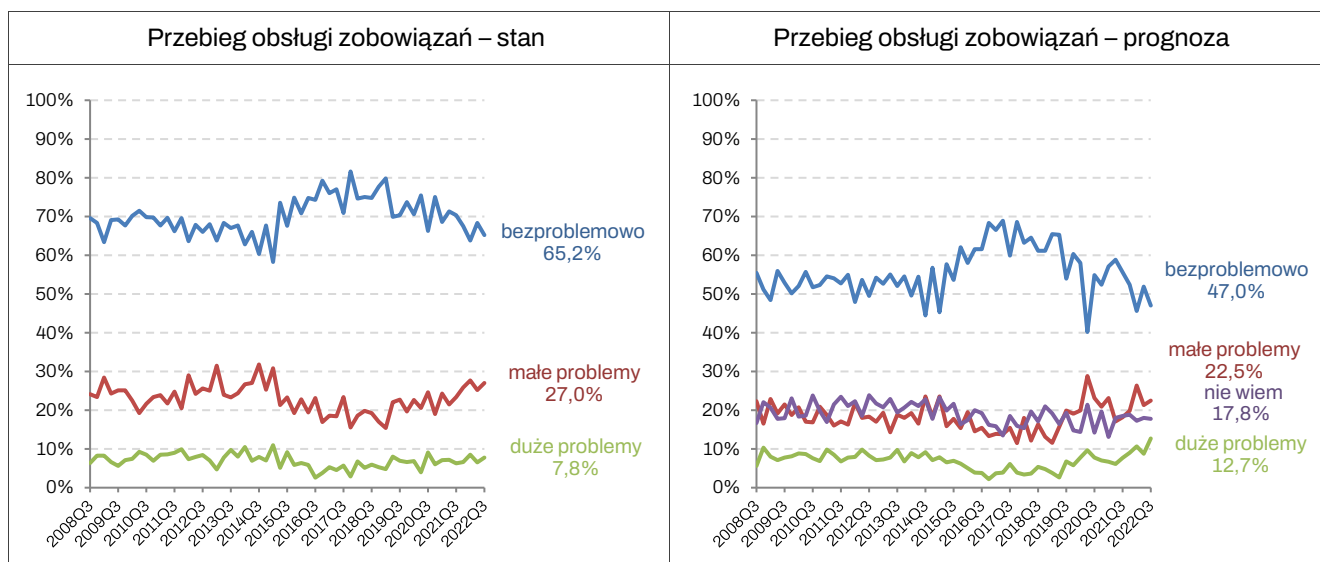
W przypadku bieżącej obsługi zobowiązań nadal dominują respondenci, którzy obsługują je bezproblemowo – takich gospodarstw domowych jest obecnie ok. 65,2%.

Przed kwartałem było to 68,3%, a przed rokiem około 70,3%. Warto dodać, że na początku 2019 roku bezproblemową obsługę zobowiązań deklarowało aż blisko 80% respondentów, a w czasie kryzysu pandemicznego tylko 66%. Respondentów deklarujących „małe problemy” jest obecnie 27% (wobec 25,2% poprzednio). Na „duże problemy” wskazuje 7,8% gospodarstw (6,5% poprzednio i 6,3% przed rokiem), z czego 2,6% to grupa mających ponad 6-miesięczne opóźnienia w spłacie. Jakość obsługi bieżących zobowiązań w minionym kwartale zatem pogorszyła się.

W przypadku prognozy terminowości obsługi zobowiązań w najbliższych 12 miesiącach również dominuje grupa gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, jednak jest ich zawsze mniej niż w ocenach obecnego stanu. Obecnie grupa ta liczy 47% respondentów, przed kwartałem było to ok. 51,9%, a przed rokiem 55,6%. Przewidywania co do przyszłej obsługi pogorszyły się o 5 p.p. w bieżącym badaniu i są niższe od historycznej średniej. Na przełomie 2018 i 2019 roku problemowa obsługa dotyczyła nawet ok. 69% gospodarstw domowych. Przybyło nieznacznie respondentów deklarujących małe problemy – jest ich obecnie 22,5%, wobec 21,3% w poprzednim badaniu i 18,5% przed rokiem. Gospodarstw spodziewających się dużych problemów z obsługą zobowiązań jest obecnie 12,7% (wobec 8,8% poprzednio i 7,7% przed rokiem).

¹ Barometr jest wypadkową odpowiedzi na dwa pytania dotyczące obecnych i przyszłych problemów z obsługą wszelkich zobowiązań. Do jego wyliczenia brane są pod uwagę odsetki respondentów obsługujących swoje zobowiązania bezproblemowo. Przez zobowiązania rozumiemy regularne

płatności (np. czynsz, opłaty za telefon, Internet, TV, energię, gaz, ogrzewanie, wodę, czesne, podatki, składki ZUS/NFZ itp. oraz raty kredytów i pożyczek, raty leasingu).

Składowe Barometru Obsługi Zobowiązań

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	VII'21	X'21	I'22	IV'22	VII'22	VII'22 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Bieżąca obsługa zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	70,1	70,3	67,5	63,8	68,3	65,2	-3,1	-5,1	-4,9	-0,8
2. z małymi problemami	%		23,4	25,9	27,7	25,2	27,0	1,8	3,6		0,4
3. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty nie przekracza 6 miesięcy	%		5,1	4,5	6,5	4,8	5,2	0,4	0,1		0,2
4. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty przekracza 6 miesięcy	%		1,2	2,1	2,0	1,7	2,6	0,9	1,4		0,2
3+4. z dużymi problemami	%		6,3	6,6	8,5	6,5	7,8	1,3	1,5		0,4
Prognoza obsługi zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	55,9	55,6	52,4	45,6	51,9	47,0	-4,9	-8,6	-8,9	-1,8
2. z nie wielkimi problemami	%		18,2	19,8	26,4	21,3	22,5	1,2	4,3		0,9
3. z dużymi problemami	%		6,2	6,9	8,8	6,9	9,4	2,5	3,2		0,8
4. zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		1,5	2,1	1,9	1,9	3,3				
5. nie wiem	%		18,5	18,8	17,3	18,0	17,8	-0,2	-0,7		-0,3
3+4. z dużymi problemami lub zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		7,7	9,0	10,7	8,8	12,7	3,9	5,0		1,2
Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ)	pkt.	100,2	100,0	94,2	84,4	94,6	87,1	-7,5	-12,9	-12,9	-2,4

Budujemy kapitał społeczny
na rynku finansowym

www.zpf.pl